

POSTANOWIENIE

Dnia 7 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku K. C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 października 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 21 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 21 marca 2019 r. oddalił apelację ubezpieczonego K. C. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 25 września 2018 r. oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 14 stycznia 2016 r. odmawiającej przyznania ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, aby niezdolność do pracy ubezpieczonego powstała przed dniem 31 marca 2017 r. Zatem, zarówno w dacie złożenia wniosku (grudzień 2014 r.), dacie złożenia wniosku o podjęcie zawieszonego postępowania (wrzesień 2015 r.), jak i w dacie wydania zaskarżonej decyzji (styczeń 2016 r.), ubezpieczony nie był niezdolny do pracy w rozumieniu art. 57 ust. 1 pkt 1 w

związku z art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r., poz. 53, dalej jako ustawa emerytalna), a tym samym zaskarżona decyzja jest prawidłowa. Postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ma charakter kontrolny, a więc sąd ocenia prawidłowość i legalność wydania decyzji według stanu rzeczy w chwili jej wydania, wszelkie późniejsze zmiany stanu faktycznego czy prawnego w sposób oczywisty nie mogą prowadzić do zmiany decyzji.

Ubezpieczony zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego, zniesienie postępowania w obu instancjach i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, o rozpoznanie sprawy na rozprawie oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W skardze kasacyjnej opartej na obu podstawach z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. zarzucono naruszenie: 1) art. 386 § 1 k.p.c., przez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie apelacji mimo jej zasadności; 2) art. 385 k.p.c., przez jego zastosowanie, mimo że apelacja jest w całości zasadna, 3) art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 49 k.p.c. i art. 48 § 1 k.p.c., przez nieuzasadnione niedopuszczenie biegłej pracującej w poradni, z której kiedyś korzystał skarżący - mimo że nie był bezpośrednio pacjentem biegłej, nieuzasadnione niewzięcie pod uwagę opinii sporządzonej przez biegłą psychiatrę M. T. - w sytuacji, w której możliwe było wezwanie biegłej do wydania uzupełniającej opinii lub dokonanie przez nią ustnych wyjaśnień w koniecznym zakresie, dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry A. G. - mimo iż ten w bezpośredni sposób brał wcześniej udział w postępowaniach z udziałem skarżącego (dokonując czynności w sposób niezwykle długotrwały oraz w sposób negatywny dla ubezpieczonego, przedstawiając nieuzasadnione uprzedzenie odnośnie kondycji psychicznej ubezpieczonego oraz w sposób nieuzasadniony przyjmując zdolność do pracy w sytuacji braku poprawy jego stanu zdrowia), przyjęcie jako jedną z podstaw rozstrzygnięcia dowodu z opinii biegłej psycholog B. Ł. - mimo iż ta przedstawia nieprofesjonalny stosunek do skarżącego bezpodstawnie zarzucając mu konfabulacje; 3) art. 57 ust. 1 pkt 1 w

związku z art. 12 ustawy emerytalnej, przez niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że skarżący nie był osobą niezdolną do pracy.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono występowaniem w sprawie zagadnienia prawnego, sprowadzającego się do pytań:

1) czy możliwe jest wyłączenie biegłego w sytuacji gdy jedynie pracował w instytucji zajmującej się daną osobą, jednak brak dowodu na to by wykonywał jakiegokolwiek czynności w jego sprawie;

2) czy dopuszczalnym jest przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia opinii biegłego, który już wcześniej bezpośrednio orzekał odnośnie danej osoby (w sposób negatywny) czy zasadne w tej sytuacji byłoby jego wyłączenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania. Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie tej przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania.

Powołując się na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. skarżący powinien mieć na uwadze, że wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja

2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego.

Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do

samemu postawieniu pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538). Ponadto twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruuujących to zagadnienie (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467 i z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Na podstawie powyższych wywodów należy stwierdzić, że przedstawione w skardze kasacyjnej „zagadnienie prawne” nie spełnia wymogów przewidzianych dla tej przesłanki przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), ponieważ nie odwołuje się w ogóle do treści jakiegokolwiek przepisu, który zdaniem skarżącego miałby nie podlegać jednoznacznej wykładni ani nie zawiera żadnych argumentów, świadczących o wątpliwościach interpretacyjnych, które dotyczą konkretnego przepisu prawa. Przedstawiona w obu zagadnieniach kwestia dotycząca dopuszczalności wyłączenia biegłego od orzekania w sprawie została przy tym sformułowana w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a skarżący nie odnosi się do konkretnego przepisu, ograniczając się do samego postawienia pytań, które w żaden sposób nie przyczyniają się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego, lecz koncentrują się na próbach przeforsowania przez skarżącego konkretnego rozstrzygnięcia jego indywidualnej sprawy. Ponadto wskazać należy, że zasady wyłączania biegłego były już przedmiotem wypowiedzi orzecznictwa, które jednolicie przyjmuje, iż do wyłączenia biegłego mają zastosowanie przepisy o wyłączeniu sędziego, zatem jeśli określona przyczyna nie stanowi podstawy do wyłączenia sędziego, nie stanowi ona także przesłanki wyłączenia biegłego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2008 r., I UK 160/08, LEX nr 738495 oraz wyroki: z dnia 28 sierpnia 2008 r., III CSK 98/08, LEX nr 450157; z dnia 25 marca 1975 r., II CR 55/75, OSNC 1976 nr 5 poz. 110). Tym samym na podstawie art. 281 k.p.c. strona może aż do ukończenia czynności przez biegłego żądać jego wyłączenia z przyczyny, jaka stosownie do art. 49 k.p.c. uzasadnia wyłączenie sędziego przez sąd na wniosek strony, tj. ze względu na istnienie

okoliczności mogącej wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności biegłego w sprawie (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 371/12, LEX nr 1314385 czy z dnia 3 sierpnia 2006 r., II UK 258/05, LEX nr 2524815). W świetle art. 49 k.p.c. w związku z art. 281 k.p.c. strona może żądać wyłączenia biegłego, jeżeli istnieją okoliczności tego rodzaju, że mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności biegłego w danej sprawie. Taką okolicznością może zaś być emocjonalny stosunek biegłego do strony lub jej pełnomocnika, manifestowany w pisemnej lub ustnej odpowiedzi na merytoryczne pytania i zarzuty stawiane wcześniej sporządzonej opinii, nawet jeśli biegły uznaje je za bezzasadne. Obowiązkiem biegłego jest udzielenie kompetentnych, rzeczowych i bezstronnych wyjaśnień co do treści wydanej w sprawie opinii, bez uciekania się do złośliwych, osobistych odniesień do strony i eksponowania jej braków wiedzy z zakresu reprezentowanej przez autora opinii dziedziny. Celem dopuszczania i prowadzenia dowodu z opinii biegłego jest wszak zasięgnięcie koniecznej dla rozstrzygnięcia sprawy specjalistycznej wiedzy, jakiej nie posiadają strony sporu i sąd orzekający (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2017 r., II UK 422/16, LEX nr 2397607). Przy wydawaniu opinii biegły powinien zachować bezstronność. Oparcie rozstrzygnięcia sądu w sprawie dotyczącej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na opinii biegłego, który podlegał wyłączeniu (art. 281 k.p.c.), może prowadzić do naruszenia przepisów prawa materialnego regulujących przesłanki przyznania prawa do renty, w szczególności przesłankę niezdolności do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy emerytalnej, której ustalenie wymaga wiadomości specjalnych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2014 r., I UK 427/13, LEX nr 1511380).

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ skarżący nie wykazał, że zachodzi potrzeba rozpoznania wniesionej przez niego skargi.